DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)
12. februar 1998 *

I sag C-366/96,

angående en anmodning, som Tribunal du travail de Charleroi (Belgien) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Louisette Cordelle

mod

Office national des pensions (ONP),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 12, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366), som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6), og af artikel 46a i forordning nr. 1408/71, som ændret og ajourført ved forordning nr. 2001/83 og senere ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 1248/92 af 30. april 1992 (EFT L 136, s. 7),

har

* Processprog: fransk.

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af formanden for Første Afdeling, M. Wathelet, som fungerende formand for Femte Afdeling, og dommerne J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward (refererende dommer), P. Jann og L. Sevón,

generaladvokat: C. O. Lenz
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Office national des pensions ved direktør Gabriel Perl

— den belgiske regering ved kommitteret Anne-Marie Snyers, Ministeriet for Udenrigsanliggender, Udenrigshandel og Udviklingssamarbejde, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Maria Patakia, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 1. juli 1997 af Office national des pensions ved konsulent Jean-Paul Lheureux og af Kommissionen ved Maria Patakia,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 16. september 1997,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 7. november 1996, indgået til Domstolen den 21. november 1996, har Tribunal du travail de Charleroi i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 12, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366), som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6, herefter »forordning nr. 1408/71«), og af artikel 46a i forordning nr. 1408/71, som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 1248/92 af 30. april 1992 (EFT L 136, s. 7).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem Louisette Cordelle og Office national des pensions (herefter »ONP«) vedrørende anvendelsen af de belgiske antikumulationsregler.

3 Louisette Cordelle har siden 1989 dels oppebåret en efterladtepension beregnet på grundlag af hendes afdøde ægtefælles samlede beskæftigelsesperiode, der udbetales i henhold til den belgiske pensionsordning for lønmodtagere (herefter »den belgiske efterladtepension«), dels tre personlige pensioner, hvoraf de to er henholdsvis en »alderspension for lønmodtagere« og en »alderspension for selvstændige erhvervsdrivende«, der udbetales i henhold til den belgiske ordning, og den tredje en alderspension, der udbetales i henhold til den franske ordning (herefter »den franske alderspension«).

4 Den franske alderspension er beregnet på grundlag af en beskæftigelsesperiode på 27 kvartaler, forhøjet med 48 kvartaler, som er tildelt Louisette Cordelle, fordi hun har opdraget seks børn. Den opnåede ydelse er i øvrigt blevet forhøjet med 10% på grund af forsørgerpligt.

5 Den 3. oktober 1994 afkrævede ONP Louisette Cordelle et beløb på 42 460 BEF med den begrundelse, at der ved beregningen af den belgiske efterladtepension i 1989 ikke var blevet taget hensyn til den franske alderspension. Efter at have fået kendskab til størrelsen af sidstnævnte ydelse, havde ONP foretaget en korrekt beregning af pensionen under anvendelse af antikumulationsreglen i artikel 52 i kongelig anordning af 21. december 1967 om den almindelige ordning for lønmodtageres alders- og efterladtepension (herefter »den belgiske antikumulationsregel«).

6 Denne bestemmelse fastsætter et loft for udbetaling af efterladtepension til lønmodtagere, hvis der samtidig i henhold til belgisk eller udenlandsk lovgivning oppebæres en eller flere alderspensioner eller enhver anden ydelse, der træder i stedet herfor. Det pågældende loft er fastsat til 110% af den efterladtepension, der er tildelt den efterlevende ægtefælle, ganget med den omvendte brøk af den, som er anvendt til beregningen af den alderspension, der danner grundlag for beregningen af efterladtepensionen, dog højst med 1.

7 Louisette Cordelle har anfægtet ONP's afgørelse, idet hun har gjort gældende, at artikel 52 i den kongelige anordning af 21. december 1967 ikke kan anvendes i det foreliggende tilfælde, for så vidt som forhøjelsen med 48 kvartaler af den periode, der blev lagt til grund ved beregningen af hendes franske alderspension, ikke udgør en »alderspension eller en anden ydelse, der træder i stedet herfor« i den belgiske antikumulationsregels forstand, men derimod en fordel, der ikke findes noget sidestykke til i Belgien.

8 Tribunal du travail de Charleroi har herefter rejst spørgsmålet, om den franske alderspension fastsat på grundlag af en beskæftigelsesperiode, der er forlænget som følge af sagsøgerens moderskabsperioder, i sin helhed skal betragtes som en alderspension eller en ydelse, der træder i stedet herfor, og dermed om den belgiske

antikumulationsregel skal finde anvendelse, når henses til fællesskabsforordningerne. Tribunal du travail de Charleroi har således udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Finder antikumulationsreglen i artikel 52 i kongelig anordning af 21. december 1967, når henses til fællesskabsforordningerne, anvendelse på de ydelser, der efter fransk ret betales af Caisse régionale d'assurance maladie Nord Picardie, og alderspensionen efter belgisk ret?«

9 Det bemærkes indledningsvis, at Domstolen ikke, når den træffer afgørelse i medfør af traktatens artikel 177, er kompetent til at anvende fællesskabsreglerne på et konkret tilfælde og følgelig heller ikke til at bedømme en bestemmelse i national ret på grundlag af disse regler. Den kan imidlertid forsyne den nationale retsinstans med alle fortolkningsmomenter vedrørende fællesskabsretten, som kan komme denne instans til nytte ved vurderingen af nævnte bestemmelses virkninger (jf. f.eks. dom af 24.9.1987, sag 37/86, Coenen, Sml. s. 3589, præmis 8).

10 På baggrund af hovedsagens akter skal det præjudicielle spørgsmål herefter forstås således, at det nærmere bestemt for det første ønskes oplyst, om bestemmelserne i forordning nr. 1408/71 er til hinder for anvendelse af en antikumulationsregel i en medlemsstat, hvorefter der ved beregningen af en ydelse til efterladte, der udbetales i henhold til denne stats lovgivning og er beregnet på grundlag af den afdøde ægtefælles beskæftigelsesperiode, tages hensyn til ydelser, som den pågældende personligt har erhvervet ret til i en anden medlemsstat, og som må betegnes som alderspensioner eller ydelser, der træder i stedet herfor, i førstnævnte medlemsstats lovgivnings forstand. I benægtende fald ønskes det med det præjudicielle spørgsmål for det andet oplyst, om en alderspension, som i henhold til den anden medlemsstats lovgivning er fastsat på grundlag af en beskæftigelsesperiode, der er forlænget som følge af sagsøgerens moderskabsperioder, i sin helhed skal betragtes som en alderspension eller en ydelse, der træder i stedet herfor, i førstnævnte medlemsstats lovgivnings forstand.

11 I artikel 12, stk. 2, i forordning nr. 1408/71 i den version, der var gældende på det tidspunkt, hvor den i hovedsagen omhandlede ydelse til efterladte blev beregnet for første gang af den belgiske institution, hedder det: »Indeholder en medlemsstats lovgivning bestemmelser om, at en ydelse skal nedsættes, stilles i bero eller bortfalde, når modtageren samtidig får udbetalt andre sociale ydelser eller har andre indtægter, finder disse bestemmelser tillige anvendelse, selv om det drejer sig om ydelser, som den pågældende har opnået i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, eller om indtægter, han har modtaget på en anden medlemsstats område. Denne regel finder dog ikke anvendelse, såfremt den pågældende modtager ydelser af samme art ved invaliditet, alderdom, dødsfald (pensioner) eller erhvervssygdom, der fastsættes af institutionerne i to eller flere medlemsstater i overensstemmelse med artiklerne 46, 50 og 51 eller artikel 60, stk. 1, litra b).«

12 Der blev ved forordning nr. 1248/92 foretaget visse ændringer af denne bestemmelse, som ikke påvirker princippet heri, men præciserer grænserne for anvendelse af nationale antikumulationsregler i forbindelse med beregning af pensioner.

13 Artikel 12, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, som ændret ved forordning nr. 1248/92, indeholder således ikke længere undtagelsen vedrørende ydelser af samme art og har herefter følgende ordlyd:

»Indeholder en medlemsstats lovgivning bestemmelser om, at en ydelse skal nedsættes, stilles i bero, eller bortfalde, når modtageren samtidig får udbetalt andre sociale ydelser eller har andre indtægter af enhver art, finder disse bestemmelser, medmindre der er fastsat andre bestemmelser i denne forordning, tillige anvendelse, selv om det drejer sig om ydelser, som den pågældende har opnået i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, eller om indtægter, han har modtaget på en anden medlemsstats område.«

14 Desuden blev der indsat en artikel 46a i forordning nr. 1408/71, hvis stk. 3, litra d), bl.a. bestemmer, at såfremt der anvendes antikumulationsregler i en enkelt

medlemsstat, fordi den pågældende modtager ydelser af anden art i henhold til andre medlemsstaters lovgivning, kan ydelsen efter førstnævnte medlemsstats lovgivning højst nedsættes med et beløb, der svarer til beløbet for de ydelser, der skal udredes efter de andre medlemsstaters lovgivning.

15 I medfør af denne regel kan den belgiske efterladtepension højst nedsættes med et beløb, der svarer til beløbet for den franske alderspension.

16 Det er imidlertid i denne forbindelse vigtigt at understrege, at såfremt ydelserne allerede var fastsat før ændringsforordningens ikrafttræden den 1. juni 1992, kan de berørte personers rettigheder på begæring tages op til revision i henhold til artikel 95a, stk. 4, forordning nr. 1408/71, som indsat ved forordning nr. 1248/92. Det fremgår derimod af Domstolens dom af 25. september 1997 i Baldone-sagen (sag C-307/96, Sml. I, s. 5123), at samme bestemmelse er til hinder for, at en medlemsstats kompetente institution af egen drift anvender beregningsreglerne i forordning nr. 1248/92 til skade for den sikrede, når denne før reglernes ikrafttræden den 1. juni 1992 har fået fastsat en pension.

17 I en situation som den i hovedsagen foreliggende kan den berørte person, som har fået fastsat en belgisk efterladtepension før den 1. juni 1992, således anmode om, at hendes rettigheder tages op til revision i overensstemmelse med de nye regler, der blev indsat i forordning nr. 1408/71 ved ændringsforordningen, navnlig artikel 46a, stk. 3, litra d). Det fremgår dog ikke af sagens akter, at der er fremsat en sådan begæring.

18 Under disse betingelser skal det herefter undersøges, om en efterladtepension, der er opnået i henhold til lovgivningen i en medlemsstat og beregnet på grundlag af den afdøde ægtefælles beskæftigelsesperiode, og en personlig alderspension, der er opnået i henhold til lovgivningen i en anden medlemsstat, udgør »ydelser af samme art« som omhandlet i artikel 12, stk. 2, i forordning nr. 1408/71.

19 Efter fast retspraksis skal sociale sikringsydelser betragtes som værende af samme art som omhandlet i artikel 12, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, når deres genstand og formål samt deres beregningsgrundlag og tildelingsbetingelser er identiske (dom af 11.8.1995, sag C-98/94, Schmidt, Sml. I, s. 2559, præmis 24).

20 I dommen af 6. oktober 1987 i Stefanutti-sagen (sag 197/85, Sml. s. 3855, præmis 13) fastslog Domstolen således, at en personlig invalidepension baseret på den erhvervsmæssige løbebane, som modtageren selv havde tilbagelagt i en medlemsstat, og en efterladtepension baseret på den erhvervsmæssige løbebane, som modtagerens afdøde ægtefælle havde tilbagelagt i en anden medlemsstat, ikke var ydelser af samme art.

21 Det må konkluderes, at ydelser, der er beregnet på grundlag af forsikringsperioder, som er tilbagelagt af forskellige personer, ikke kan betragtes som ydelser af samme art som omhandlet i artikel 12, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, og at denne forordning dermed ikke er til hinder for anvendelse af en national antikumulationsregel som den i forelæggelseskendelsen omhandlede.

22 Tilbage står herefter spørgsmålet, om det med henblik på anvendelsen af lovgivningen i en medlemsstat kan antages, at en alderspension, som i henhold til lovgivningen i en anden medlemsstat er fastsat på grundlag af en beskæftigelsesperiode, der er forlænget som følge af moderskabsperioder, i sin helhed skal betragtes som en alderspension eller en anden ydelse, der træder i stedet herfor, i førstnævnte medlemsstats lovgivnings forstand.

23 Det skal i denne forbindelse understreges, at uanset om dette spørgsmål med henblik på anvendelsen af den belgiske lovgivning skal besvares bekræftende eller benægtende, står det fast, at den franske alderdomsydelse under alle omstændigheder må betegnes som en »ydelse af anden art« i forordning nr. 1408/71's artikel 12's forstand.

24 Det følger heraf, at med henblik på anvendelsen af den antikumulationsregel, der er fastsat i den nationale lovgivning vedrørende alderspensioner eller ydelser, der træder i stedet herfor, tilkommer det den nationale ret at afgøre, hvorledes en alderdomsydelse, som udbetales i henhold til en anden medlemsstats lovgivning på grundlag af en beskæftigelsesperiode, der er forlænget som følge af moderskabsperioder, skal kvalificeres.

25 Det forelagte spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 12, stk. 2, i forordning nr. 1408/71 ikke er til hinder for anvendelse af en antikumulationsregel i en medlemsstat, hvorefter der ved beregningen af en ydelse til efterladte, der udbetales i henhold til denne stats lovgivning og er beregnet på grundlag af den afdøde ægtefælles beskæftigelsesperiode, tages hensyn til ydelser, som den pågældende personligt har erhvervet ret til i en anden medlemsstat, og som må betegnes som alderspensioner eller ydelser, der træder i stedet herfor, i førstnævnte medlemsstats lovgivnings forstand. Med henblik på anvendelsen af den nævnte antikumulationsregel tilkommer det den nationale ret at afgøre, hvorledes de omhandlede ydelser skal kvalificeres.

Sagens omkostninger

26 De udgifter, der er afholdt af den belgiske regering og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Tribunal du travail de Charleroi ved kendelse af 7. november 1996, for ret:

Artikel 12, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som affattet ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983, er ikke til hinder for anvendelse af en antikumulationsregel i en medlemsstat, hvorefter der ved beregningen af en ydelse til efterladte, der udbetales i henhold til denne stats lovgivning og er beregnet på grundlag af den afdøde ægtefælles beskæftigelsesperiode, tages hensyn til ydelser, som den pågældende personligt har erhvervet ret til i en anden medlemsstat, og som må betegnes som alderspensioner eller ydelser, der træder i stedet herfor, i førstnævnte medlemsstats lovgivnings forstand. Med henblik på anvendelsen af den nævnte antikumulationsregel tilkommer det den nationale ret at afgøre, hvorledes de omhandlede ydelser skal kvalificeres.

Wathelet Moitinho de Almeida Edward

Jann Sevón

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. februar 1998.

R. Grass C. Gulmann

Justitssekretær Formand for Femte Afdeling